

Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar przestępstw w zakresie ochrony

redakcja naukowa
Lidia Mazowiecka

Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar przestępstw w zakresie ochrony

redakcja naukowa
Lidia Mazowiecka

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2015

Publikacja z serii „Prokurator ofiarom przestępstw”.

Stan prawny na 1 lipca 2015 r.

Recenzent

Dr hab. Hanna Paluszkiwicz, prof. UAM

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Justyna Szumięt

Łamanie

JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumięt, Krystyna Szych

.....
: Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących :
: im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej :
: w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. :
: A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty. :
:

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN: 978-83-264-9272-3

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Otwarcie konferencji	11
Marzena Kowalska	13
Irena Lipowicz	23
Referaty	29
Eleonora Zielińska Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiary w zakresie ochrony, w świetle unormowań art. 22 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE	31
Cezary Kulesza Środki ochrony ofiar o szczególnych potrzebach w myśl dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE	46
Katarzyna Dudka Procesowe skutki indywidualnej oceny pokrzywdzonych w procesie karnym	69
Ewa Bienkowska Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar w zakresie ochrony – kontrowersje wokół instytucji oraz propozycja jej wdrożenia	80

Agnieszka Dąbrowiecka Działania Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie wdrażania indywidualnej oceny do polskiego systemu prawnego	103
Mirosława Makuchowska, Paweł Knut Uwzględnienie potrzeb ofiar oraz udział organizacji pozarządowych w tworzeniu mechanizmu indywidualnej oceny	109
Witold Klaus Indywidualna ocena potrzeb a oczekiwania pokrzywdzonych	123
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW	147
Bibliografia	175
Wykaz aktów prawnych	183

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa 2011/36/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, s. 1)
- dyrektywa 2011/93/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, s. 1, z późn. zm.)
- dyrektywa 2012/29/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57)
- EKPCz – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.)

- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k.w. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- konwencja przemocowa – Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, otwarta do podpisu w Stambule w dniu 15 maja 2011 r. (tekst dostępny na stronie: <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Polish.pdf>)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 583 z późn. zm.)
- nowelizacja z dnia 13 czerwca 2013 r. – ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 849)
- nowelizacja z dnia 27 września 2013 r. – ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247 z późn. zm.)
- rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245)
- u.o.p.p.ś. – ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21)
- u.p.p.r. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Inne

Dz. Urz. KGP	– Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji
Dz. Urz. UE	– Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
PiP	– Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
Zalecenia implementacyjne	– Directorate General Justice Guidance Document related to the transposition and implementation of Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA; dokument dostępny pod adresem internetowym: http://ec.europa.eu/justice/criminal/files/victims/guidance_victims_rights_directive_en.pdf [dostęp: 07.01.2015]

Otwarcie konferencji

Marzena Kowalska*

Szanowni Państwo,

Serdecznie witam Państwa w imieniu Prokuratora Generalnego i swoim. Witam współorganizatorów kolejnej konferencji poświęconej ofiarom przestępstw:

- Panią prof. dr hab. **Irenę Lipowicz** – Rzecznika Praw Obywatelskich,
- oraz Pana **Włodzimierza Albina** – Prezesa Wydawnictwa Wolters Kluwer – naszego patrona medialnego.

Witam szanownych gości:

- Pana **Wojciecha Węgrzyna** – Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- Panią prof. dr hab. **Małgorzatę Fuszare** – Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania,
- Pana **Bartosza Sowiera** – Dyrektora Biura Rzecznika Praw Dziecka,
- Pana mł. inspektora **Krzysztofa Łaskiewicza** – przedstawiciela Komendanta Głównego Policji, Pełnomocnika ds. Ochrony Praw Człowieka,
- Pana **Leszka Pietraszko** – Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Witam także:

- ekspertów, wybitnych przedstawicieli nauki, sędziów,
- prokuratorów – koordynatorów ds. ofiar i mediacji,
- adwokatów,
- dziennikarzy,
- przedstawicieli zaproszonych instytucji,
- a także przedstawicieli organizacji pozarządowych.

* Marzena Kowalska – Zastępca Prokuratora Generalnego.

Szanowni Państwo, mam zaszczyt w dniu dzisiejszym otworzyć konferencję poświęconą tematyce indywidualnej oceny służącej ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar przestępstw w zakresie ochrony. Nasze dzisiejsze spotkanie stanowi kontynuację działań, które od 2010 r. dedykowane są ofiarom przestępstw. Już bowiem wtedy Prokurator Generalny utworzył sieć koordynatorów ds. ofiar i mediacji w Prokuraturach Apelacyjnych.

Natomiast, mając na uwadze rangę przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57), Prokuratura Generalna podejmuje działania, uwzględniające instytucje oraz mechanizmy, które ten akt konstytuuje. Przykładem takich działań niech będą tematy wcześniejszych konferencji:

- w październiku 2010 r. – „Mediacja karna jako forma sprawiedliwości naprawczej”,
- w lutym 2011 r. – „Wiktymizacja wtórna”,
- w październiku 2011 r. – „Mediacja w praktyce prokuratorskiej – dziś i jutro”,
- w czerwcu 2012 r. – „Ofiary przestępstw z nienawiści”,
- w październiku 2012 r. – „Mediacja karna jako instytucja ważna dla pokrzywdzonego”,
- w czerwcu 2013 r. – „Ofiary handlu ludźmi”,
- w lutym 2014 r. – „Prawa ofiar przestępstw”,
- w październiku 2014 r. – „Sprawiedliwość naprawcza”.

Szanowni Państwo, przy okazji każdej z konferencji oraz we współpracy z wydawnictwem Wolters Kluwer, dotychczas zostały wydane m.in. następujące publikacje:

- 1) E. Bieńkowska, L. Mazowiecka, *Uprawnienia pokrzywdzonego przestępstwem*, Warszawa 2009, 2011, 2014;
- 2) *Mediacja karna jako forma sprawiedliwości naprawczej*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2011;
- 3) *Wiktymizacja wtórna. Geneza, istota i rola w przekształcaniu polityki traktowania ofiar przestępstw*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2012;
- 4) *Mediacja w praktyce prokuratorskiej – dziś i jutro*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2012;

- 5) *Kompensata państwowa dla ofiar przestępstw w Polsce. Teraźniejszość i przyszłość*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2012;
- 6) *Mediacja karna jako instytucja ważna dla pokrzywdzonego*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2013;
- 7) *Ofiary przestępstw z nienawiści*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2013;
- 8) *Jak skutecznie chronić ofiary przemocy w rodzinie*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2013;
- 9) *Ofiary handlu ludźmi*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2014;
- 10) *Ochrona danych osobowych i wizerunku ofiary przestępstwa*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2014;
- 11) A. Budzyńska, O. Trocha, *Dziecko uczestniczące w postępowaniu karnym*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2015;
- 12) *Unijne standardy programów sprawiedliwości naprawczej*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2015.

Szanowni Państwo, uwzględniając wagę problematyki ofiar przestępstw, Prokurator Generalny Zarządzeniem nr 44 z dnia 24 września 2010 r. postanowił powołać także Zespół Doradców do spraw Ofiar Przestępstw przy Prokuratorze Generalnym.

Z tego miejsca chciałabym kolejny już raz serdecznie podziękować członkom Zespołu za cenny wkład, jaki wnieśli w jego prace, a przede wszystkim za opracowanie *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw. Komentarz*¹.

Pragnę dodać, że Komentarz został wysłany do wszystkich przedstawicieli organów władzy odpowiedzialnych i uczestniczących w procesie legislacyjnym. Mam nadzieję, że przyczyni się on do jak najlepszego przygotowania krajowego systemu prawnego do przyjęcia dyrektywy 2012/29/UE.

Szanowni Państwo, jak już wspomniałam, dzisiejsza sesja wpisuje się w szereg działań podejmowanych przez Prokuraturę Generalną na rzecz wprowadzenia w życie dyrektywy 2012/29/UE i jest poświęcona szczególnie ważnej instytucji, jaką jest indywidualna ocena, służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar w zakresie ochrony.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że wprowadzenie tej instytucji w życie jest zadaniem niezwykle odpowiedzialnym, niesie ze sobą ogromny trud i ryzyko związane z zapewnieniem bezpieczeństwa ofierze przestępstwa. Jednakże wprowadzenie tej instytucji w dyrektywie jest war-

¹ Pod redakcją E. Bieńkowskiej i L. Mazowieckiej, Warszawa 2014.

■ Publikacja jest jedynym na rynku opracowaniem prezentującym nową instytucję prawa karnego, jaką jest indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar w zakresie ochrony. Wprowadza ją dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw, którą należy wdrożyć do 16 listopada 2015 r.

■ Celem indywidualnej oceny jest wyodrębnienie tych ofiar przestępstw, które są najbardziej narażone na dalszą wiktymizację. Ma ona również wskazać, czy konieczne jest udostępnienie im specjalnych środków ochrony w zakresie przesłuchania.

■ Wśród autorów publikacji są m.in. członkowie Zespołu Doradców do spraw Ofiar Przestępstw przy Prokuratorze Generalnym, wybitni kryminalodzy, pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości i działacze organizacji pozarządowych pracujący na rzecz ofiar przestępstw. Omawiają oni tę nową instytucję z różnych perspektyw, dzielą się swoimi wątpliwościami i przedstawiają propozycje ich rozwiązania.

■ Książka jest kierowana przede wszystkim do funkcjonariuszy Policji, prokuratorów i sędziów, a także przedstawicieli instytucji i pozarządowych organizacji wspierania ofiar.

ISBN 978-83-264-9272-3

9 788326 492723

Cena 49 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:
infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9 788326 492723 W01P01